

Pętla Brodnicka

Józef Rusiecki

Szlak ten można traktować jako odgałęzienie szlaku Drwęcy lub też pokonać go jako samodzielną wędrówkę. Uciążliwość niektórych jego odcinków w pełni rekompensują niezwykle walory krajobrazowe i przyrodnicze. Długość szlaku wraz z odgałęzieniami wynosi około 55 km (w wersji przebytej przez nas – ponad 80 km), na jego przebycie potrzeba 4 do 7 dni, jednak warto dla jego dokładnego poznania poświęcić więcej czasu. Znaczna część szlaku przebiega przez teren Brodnickiego Parku Krajobrazowego lub w jego otulinie, a w sąsiedztwie znajduje się szereg rezerwatów przyrody chroniących rzadkie gatunki roślin i zwierząt. Z tego powodu biwakowanie na trasie możliwe jest jedynie w miejscach do tego celu wyznaczonych.

Brodnicki Park Krajobrazowy utworzony został w marcu 1985 r. i obejmuje najcenniejsze przyrodniczo tereny Pojezierza Brodnickiego. Powierzchnia parku wynosi 10.462 ha, a powierzchnia jego otuliny 11.778 ha. Teren ten swoje atrakcyjne formy ukształtowania powierzchni zawdzięcza ostatniemu zlodowaceniowi bałtyckiemu. W granicach Parku znajdują się, spośród opisanych w artykule, następujące jeziora: Strażym, Zbicžno, Karaś, Ciche, Kurzyny, Robotno, Dębno, Małe Partęczyny, Głowińskie, Mielwi i Sośno. Jeziora Bachotek, Zbicžno, Wielkie Partęczyny, Wysokie i Niskie Brodno znalazły się poza jego granicami ze względu na duże skupiska ludzkie nad ich brzegami, zarówno w pobliskich wioskach, jak i w ośrodkach wypoczynkowych. Z większych wsi w granicach parku możemy wymienić Ciche, Gaj-Grzmięca, Sumówko i Kamienny Most.

Na obszarze Parku dominuje krajobraz polodowcowy, charakteryzujący się dużą ilością jezior i bogactwem szaty roślinnej. W pokrywających teren lasach występują rzadkie gatunki roślin i zespoły roślinne torfowiskowe, chronione na terenie Parku, a w szczególności w licznych rezerwach. Są też liczne okazy pomnikowych drzew. Z roślin chronionych, występujących na terenie najbardziej widoczne są dla wodniaków grzybienie białe (zwane liliami wodnymi). Ponadto w okresie wiosennym w lasach masowo występują: zawilec wielkokwiatowy, sasanki i konwalia majowa. Z rzadziej spotykanych roślin chronionych na terenie Parku spotkać możemy rosiczkę, kilka gatunków storczyków, wawrzyn wilcze лыko, lilie złotogłów, widłaki.

Ze świata zwierząt możemy spotkać wiele chronionych gatunków, jak np.: gady – zaskroniec, padalec czy żmija zygzakowata; ptaki – orzeł bielik, czapla, bąk, perkoz, żuraw i wiele innych; ze ssaków sarny, jelenie, losie, zające, bobry, borsuki, lisy, wydry i wiele mniejszych, takich jak jeże, ryjówki czy nietoperze.

Główne jeziora Pojezierza tworzą dwa, prawie

Wypływamy ze stacji wodnej PTTK w Bachotku.
Fot. Adam Grzegorzewski.

równoległe ciągi. Wschodni, połączony rzeką Skarlaną i częściowo kanałami, tworzą jeziora: Bachotek, Strażym, Kurzyny, Robotno, Dębno, Wielkie Partęczyny, Łąkorz, Pawłówko i Głowińskie, z odgałęzieniem do jezior Zbicžno, Karaś i Ciche. Ciąg zachodni, połączony Strugą Brodnicką, tworzą jeziora: Niskie Brodno, Wysokie Brodno, Czortek (nazywane też Foluszek), Łąki, Sosno i Mielwi.

Jako bazę pierwszych etapów splywu przyjmujemy stację wodną PTTK nad jeziorem Bachotek, im. Marii Podhorskiej-Okolów, która była inicjatorką jej budowy. Przed najstarszym budynkiem stacji znajduje się głaz-pomnik upamiętniający autorkę przewodników i popularyzatorkę kajakarstwa w Polsce.

ETAP I (około 30 km)

Pierwszym etapem naszej wędrówki jest wycieczka dookoła jeziora Bachotek, potem przez

Skarlaną, jezioro Strażym i Zbicžno do jeziora Ciche i z powrotem.

J. Bachotek – pow. 2,2 km, głęb. 14,9 m, dł. 4,5 km, szer. 1 km. Brzegi jeziora w większości zalesione, na wschodnim liczne ośrodki wypoczynkowe. W połowie jeziora malownicza wyspa. W południowym jego krańcu wypływ Skarlanki, po ok. 0,5 km wpadającej do Drwęcy.

W północnym krańcu jeziora Bachotek wypływamy w Skarlaną, za mostkiem (tzw. Mostek Jadwigi), przy ujściu Skarlanki i nad jej brzegiem znajduje się rezerwat „Bachotek” utworzony w celu zachowania naturalnych zespołów szwarowych i leśnych oraz stanowiska kłoci wierzchowatej. Po lewej stronie znajduje się pomnik, upamiętniający pomordowanych przez hitlerowców okolicznych mieszkańców. Płynąc dalej pod słabo wyczuwalny prąd Skarlaną wypływamy na jezioro Strażym, mijając na cyplu po prawej stronie dwa grodziska.

J. Strażym – pow. 0,73 km, dł. 2,5 km, przeciętna szer. 400 m, głęb. 7,3 m. Brzegi jeziora pokryte lasami, na północnym brzegu jeziora ośrodek wypoczynkowy z polem namiotowym oraz wieś Gaj-Grzmięca z siedzibą dyrekcji Parku Krajobrazowego i ujście Skarlanki. Na zachód od ujścia pole biwakowe i wypływ kanału do jeziora Zbiczno. W pobliżu rezerwat leśny „Retno”.

Przepływamy przez jezioro Strażym, kierując się na północny zachód do kanału łączącego z jeziorem Zbiczno.

J. Zbiczno – pow. 1,23 km, dł. 3,5 km, średnia szer. 0,5 km, głęb. 28,9 m. Brzegi w większości zalesione, kilka ośrodków wypoczynkowych.

Kierujemy się najpierw na zachód, a później na północ, gdzie odchodzi kanał do zarośniętego, o podmokłych brzegach jeziora Karaś, z którego z kolei dostajemy się na jezioro Ciche, jedno z piękniejszych na Pojezierzu.

J. Ciche – pow. 1,13 km, dł. 3 km, szer. 0,5 km, głęb. 13,1 m, leży w głębokiej niecce o stromych porośniętych lasem brzegach. Na jeziorze wysepka. Z północnego krańca zachodniego brzegu jeziora można przewieźć kajak przez las (ok. 1 km) na j. Mieliwo.

Po odpoczynku na końcu jeziora wyruszamy w drogę powrotną do stacji nad Bachotkiem i tam nocujemy.

ETAP II (około 20 km)

Następnego dnia wyruszamy ponownie ze stacji PTTK nad Bachotkiem. Pokonujemy przepłynięty już odcinek Skarlanki i po wpłynięciu na jezioro Strażym kierujemy się na przeciwny brzeg do przenoski w Gaj-Grzmięcej. Przy okazji warto odwiedzić ekspozycję w Dyrekcji Parku Krajobrazowego. Od przenoski płyniemy dalej pod prąd Skarlanki, poprzez jeziora Kurzyny (pow. 0,38 km, dł. 2,5 km, szer. 0,4 km), malownicze, koliste Robotno (pow. 0,52 km, średnicy 1 km) i Dębno (pow. 0,62 km, dł. 1,5 km, szer. 0,5 km) na jezioro

Odpoczynek nad j. Cichym.
Fot. Adam Grzegorzewski.

ro Wielkie Partęczyny. W pobliżu, na północny zachód od połączenia Robotna i Dębna rezerwat roślinności torfowiskowo-bagienniej „Stręszek”.

J. Wielkie Partęczyny – pow. 3,4 km, dł. 4,5 km, szer. 1 km, głęb. 31,6 m. Urozmaicona linia brzegowa, brzegi porośnięte lasem sosnowym, szereg ośrodków wypoczynkowych. Na jeziorze 3 wyspy, na największej z nich ścisły rezerwat przyrody – stanowisko obuwika pospolitego – „Wyspa na jeziorze Wielkie Partęczyny”. Nad zatoką zachodniego brzegu rezerwat roślinności bagienniej – „Okonek”.

Na zachodnim brzegu przejście do malowniczego, środkowego jeziora Małe Partęczyny, które odwiedzamy, aby w leśniczówce Grabiny uzgodnić biwak nad jeziorem Łąkorz. Na północnym krańcu jeziora, od strony wschodniej ujście płynącej od Jeziora Skarlińskiego Skarlanki (trasa niezbyt ciekawa, natomiast uciążliwa), od zachodniej kanał do jeziora Łąkorz.

J. Łąkorz – pow. 1,7 km, dł. 1,7 km, szer. 1,5 km, brzegi otoczone polami, z wyjątkiem części południowo-wschodniej.

Nad jeziorem wieś Łąkorek, a w odległości ok. 2 km wieś Łąkorz, z kościołem z XIV w. i zachowanymi chatami z XIX w. Biwakujemy na lewo od wylotu kanału, alternatywą jest biwak przy wsi. Kończymy drugi dzień spływu.

ETAP III (około 10 km)

Ze względu na uciążliwość połączeń między jeziorami następne etapy trzeba poważnie skrócić, bo przecież płyniemy dla przyjemności. Więcej czasu pozostanie na zwiedzanie okolicy. Na zachód od Łąkorka, pod mostem, początek trudnego do przebycia kanału, prowadzącego przez maleńkie jezioro Pawłówko do Jeziora Głowińskiego. Na jego przebycie

poświęciliśmy parę godzin, wyciągając z wody najprzeróżniejsze przeszkody, łącznie z oponą od traktora i starym stołem. Przez miniaturowy jaz przenosimy kajaki na Jezioro Głowińskie.

J. Głowińskie – pow. 1,44 km, głęb. 18,9 m, brzegi w większości zalesione, malownicza zatoka na południowo-wschodnim krańcu jeziora.

Na południowym brzegu zachodniej zatoki jeziora wieś Wronka, skąd możliwy przewóz (lub przenoska) na odległość ok. 0,5 km jezioro Mieliwo, w pobliżu leśniczówki Rosochy.

J. Mieliwo – pow. 0,7 km, dł. 3 km, szer. 250 m, głęb. 9,7 m otoczone lasami.

Zmęczeni przeprawą postanawiamy nocować przy leśniczówce, wykorzystując czas na zwiedzenie pobliskiego rezerwatu lasu mieszanego z okazami buka – „Mieliwo”.

ETAP IV (około 8 km)

W kierunku południowym jezioro staje się coraz płytsze, dno bagniste, w jego krańcu wypływ Strugi Brodnickiej. Wpływamy na jezioro Sosno, które należy do najbardziej malowniczych jezior szlaku.

J. Sosno – pow. 1,87 km, dł. 5 km, średnia szer. 0,5 km, głęb. 10,6 m.

Brzegi prawie całkowicie porośnięte sosnowym lasem, woda czysta. Z tego powodu rozbijamy biwak na cyplu w pobliżu jego południowego krańca, w miejscu często odwiedzanym przez obozy harcerek. Czas na odpoczynek i kąpiel.

Grzybienie białe.
Fot. Adam Grzegorzewski.

Kormoran na „Wyspie Skarbów” na j. Bachotek.
Fot. Adam Grzegorzewski.

Przenoska w Gaj-Grzmięcej.
Fot. Adam Grzegorzewski.

ETAP V (około 15 km)

W pobliżu południowego krańca jeziora, z którego wypływa dalszy odcinek Strugi Brodnickiej, położona jest wieś Zbiczno, gdzie można zaopatrzyć się we wszystkie potrzebne artykuły. Z trudnościami przepływamy strugą przez jezioro Łąki (czasem nazywane Najmówko), z którego wypływ znajduje się we wschodniej zatoce i jezioro Czortek, aż do jeziora Wysokie Brodno.

J. Wysokie Brodno – pow. 0,81 km, dł. około 3 km, głęb. 22,1 m, początkowo wąskie, rozszerzające się ku południowi. Brzegi wysokie, częściowo porośnięte lasem.

W pobliżu wioski Lisa Młyn, na południowym krańcu jeziora przenosimy kajak przez tamę młyńską i spływamy mocno zarośniętą strugą do jeziora Niskie Brodno, które jest ostatnim z jezior

Pętli Brodnickiej. Na tym odcinku prawie nie używamy wiosł, ciągnąc kajak za zwisające nad wodą gałęzie wikliny.

J. Niskie Brodno – pow. 0,8 km, dł. 3,4 km szer. 0,4 km, głęb. 15,4 m.

Brzegi początkowo niskie i zarośnięte trzciną i sitowiem, później stają się wysokie, porośnięte lasem, aż do granic Brodnicy. Spływ kończymy w przystani PTTK położonej na południowym krańcu jeziora. Możliwe jest przewiezienie kajaków na szlak Drwęcy, przepływającej przez Brodnicę.

Brodnica, miasto o ponad 700-letniej historii (prawa miejskie uzyskała w 1298 r.) zbudowana przez Krzyżaków, od 1479 r. włączona do Polski jako członek Związku Pruskiego, stając się siedzibą starostwa. Brodnica posiada w swej najstarszej części zachowany średniowieczny układ urbanistyczny. Z jej zabudów należy wymienić ruiny zamku z 1305-1339 r., z wieżą o wysokości 51 m., rozebranego w drugiej połowie XVIII w.; kościół parafialny pod wezwaniem św. Katarzyny z lat 1340-1370; pałac Anny Wazówny z drugiej połowy XVI w., przebudowany w sty-

lu renesansowym w latach 1678-1698; bramę Chelmińską (Kamienną) i bramę Mazurską (siedziba oddziału PTTK), obie z 1370 r.; fragment murów miejskich; trójkątny rynek z fragmentem ratusza, z ośmioboczną wieżą zegarową z dzwonami z lat 1553-1554; barokowy spichlerz z 1604 r. oraz barokowy zespół klasztorny zbudowany w latach 1751-1761.

Niezależnie od opisanego szlaku kajakowego, przez teren Brodnickiego Parku Krajobrazowego przebiegają odcinki szlaków pieszych:

- Szlak żółty (Toruń – Radomno); odcinek Tama Brodzka do j. Okonek ~50 km
  - Szlak zielony (Górzno – Łąkorz); odcinek Tama Brodzka – Łąkorz ~33 km
  - Szlak niebieski (Górzno – Bachotek); odcinek Jajkowo – Bachotek ~5 km
  - Szlak niebieski (Brodnica – Ostrowite) ~29 km
- Odcinki tych szlaków wykorzystywaliśmy w czasie postojów na zwiedzanie okolicy. **WIOSŁO**

PLANUJESZ ZAKUP KAJAKÓW ?

ZRÓB TO JUŻ TERAZ !

W POLSCE

NAJNIŻSZE NA RYNKU

CENY POSEZONOWE

Może PRODUKCJA KAJAKÓW

SPLAWY KAJAKOWE

0...91 574777, 0600827288

www.mati.home.pl

SPLAWY W PIGUŁCE

Dzień I.

Stanica PTTK w Bachotku – j. Ciche – Stanica PTTK w Bachotku: ok. 30 km

Dzień II.

Stanica PTTK w Bachotku – j. Łąkorz (biwak w zalesionej wschodniej części jeziora): ok. 20 km

Dzień III.

J. Łąkorz – j. Mieliwo (biwak przy leśniczówce Rosochy): ok. 10 km

Dzień IV.

J. Mieliwo – j. Sosno (biwak na południowym krańcu jeziora): ok. 8 km

Dzień V.

J. Sosno – j. Niskie Brodno (stanica PTTK nad Niskim Brodnem): ok. 15 km

Trudność

Szlak łatwy (ZW A)

Uciążliwość

Szlak miejscami dość uciążliwy, średnie odległości pomiędzy istotnymi przeszkodami mieszczą się w przedziale 8-15 km (potrzebujemy około 25-50% dodatkowego czasu na pokonywanie przeszkód). Ciąg jezior wschodnich Pojezierza Brodnickiego (nie wliczając rzeki Skarlanki z jeziora Wielkie Partęczyny do Jeziora Skarlińskiego) jest zdecydowanie mniej uciążliwy od ciągu jezior zachodnich.

Malowniczość: **

Kajaki można wypożyczyć m.in. w Stnicy Wodnej PTTK w Bachotku, tel. (56) 498 59 19.